

קבורת נכרים ומועמדי לגיור בקבורת ישראל

תלמוד בבלי מסכת גיטין דף סא עמוד א

ת"ר: מפרנסים עניי נכרים עם עניי ישראל, ומבקרין חולי נכרים עם חולי ישראל, וקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל, מפני דרכי שלום.

רש"י מסכת גיטין דף סא עמוד א

עם מתי ישראל - לא בקברי ישראל אלא מתעסקין בהם אם מצאום הרוגים עם ישראל.

הר"ן על הרי"ף מסכת גיטין דף כח עמוד א

קוברין מתי עובדי כוכבים עם מתי ישראל. פירש רש"י אם מצאום הרוגים עם מתי ישראל ולישנא לאו דוקא דה"ה כשנמצאו מתי עובדי כוכבים לבד שמתעסקים בהם מפני השלום וכן לפרנס ענייהם ולבקר חוליהם ובפירוש אמרו בתוספתא [סוף פ"ג] מספידים מתי עובדי כוכבים ומנחמים אבליהם מפני דרכי שלום ובירושלמי [כאן סוף הלכה ט] לא שנו עם בכל אלו כלל. ומכל מקום לא שיהו קוברים אותן אצל ישראל דהא אין קוברין רשע אצל צדיק אלא לומר שמתעסקין עמהם:

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף מז עמוד א

לא היו קוברין כו'. וכל כך למה - לפי שאין קוברין רשע אצל צדיק, דאמר רבי אחא בר חנינא: מנין שאין קוברין רשע אצל צדיק - שנאמר - גויהי הם קברים איש והנה ראו את הגדוד וישליכו את האיש בקבר אלישע ויגע האיש בעצמות אלישע ויחי ויקם על רגליו. אמר ליה רב פפא: ודילמא לאיקיומא דויהי נא פי שנים ברוחך אלי? - אמר ליה: אי הכי, היינו דתניא: על רגליו עמד, ולביתו לא הלך, אלא ויהי נא פי שנים היכי משכחת לה דאחייא? - אמר ליה רבי יוחנן: שריפא צרעת נעמן, שהיא שקולה כמת, דכתיב האל נא תהי כמת. וכשם שאין קוברין רשע אצל צדיק כך אין קוברין רשע חמור אצל רשע קל. - וליתקון ארבע קברות! - שני קברות גמרא גמירי לה

שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שסז

סעיף א

א {ג} {א} {קוברים א} מתי עובדי כוכבים ומנחמים אבליהם, מפני דרכי שלום.

ש"ך יורה דעה סימן שסז

א קוברים כו'. היינו שמשתדלין בקבורת מתים עובדי כוכבים ועי' טור וב"י:

ביאור הגר"א יורה דעה סימן שסז

(א) מתי עכו"ם כו'. דמש"ש עם כו' לאו דוקא וכן בירושלמי (ספ"ה דגטין) לא שנו עם בכל אלו וכן בתוספתא (שם ספ"ג) מספידין [וקוברין] מתי עובדי כוכבים ומנחמין אבליהם מפני דרכי שלום. ר"ן:

שולחן ערוך יורה דעה הלכות אבילות סימן שסב

סעיף ה

(ד) אין קוברין רשע אצל צדיק, אפילו רשע חמור אצל רשע קל. ה וכן <א> אין קוברין צדיק ה' וכשר ובינוני, אצל חסיד מופלג. ו [ט] אבל קוברים בעל תשובה אצל צדיק גמור (ב"י).

גליון מהרש"א יורה דעה סימן שסב

[ד] [שם] אצל צדיק. הוריתי שהלומדים אצל מיסיאנערס ירחיקו לקברו יותר משמונה אמות מקבר ישראל כשר, על פי מה שכתוב בבאר היטב [למהרי"ט] כאן סוף הסימן במנוחה להרחיק כן, שלא יגעו התפוסות (שהוא ארבע אמות) זה בזה:

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ג סימן קמז

בענין רשעים הרוצים ליקבר אצל נכרים, ובענין אפר מתים בע"ה ה' אלול תשל"ה מע"כ ידידי מוהר"ר אפרים אליעזרי שליט"א רב דקהל מלמן במדינת שוועדן שלו' וברכה.

א' הנה בדבר אלו שהתחתנו עם נכרים ומתו ברשעתם ורוצים להקבר האשה כשהיא בת ישראל אצל בעלה הנכרי וכן הבעל בן ישראל עם אשתו הנכריה, אין שום אחריות על מע"כ תורתו ולא על הבע"ב המתנהגים בדרך התורה, אבל האחריות הוא שלא יקבר סמוך להם אחד מישראל לא רק משומרי התורה אלא אף אינו שומר תורה אם אך רוצה להקבר כדני ישראל, שאף אם אינו שומר תורה אסור לקוברו אצל נכרים מאחר שיש לו קדושת ישראל, ואם לא היה כופר בהשי"ת ובתורתו הא יהיה לו חלק לעוה"ב אחר שיקבל דינו על עונותיו בגיהנום, והנכרי אם לא היה מחסידי אוה"ע הא לא יהיה לו חלק לעוה"ב וגם הא אין לו קדושת ישראל, ויצטרכו לעשות גדר גבוה עשרה טפחים בין הקברים שבהרו הרשעים ליקבר אצל הנכרים ובין קברים דשומרי תורה ואף אם אינם שומרי תורה אבל הם רוצים בקבורת ישראל.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן קנב

איך להתנהג בבית הקברות שמקברין שם גם אלו שאינם שומרי תורה י"ט שבט תשכ"ג. מע"כ ידידי הנכבד מוהר"ר נפתלי הלוי בירענבוים שליט"א מנהל של הח"ק אהבת חסד בבאלטימארי.

הנה בבית הקברות שלא נתקן מקום מיוחד לשומרי שבת ומקום מיוחד למחללי שבת ורוצה כתר"ה שאכתוב בכתב איך להתנהג אף שדברנו בטעלעפאן /בטלפון/ ובודאי יש לכת"רה איזה צורך בזה ועושה אני רצונו.

הנה זה שאין קוברין רשע אצל צדיק הוא דינא דאורייתא מהלכה למשה מסיני ששתי בתי קברות היו מתוקנים לחייבי מיתות בסנהדרין, ודין זה הוא גם בזמננו, אבל כל זמן שאינו מפורסם למחלל שבת אף שידועים איזה יחידים מזה כיון שלא היתה העדאה בפניו ובפני ב"ד לא נידון לנו לזה כמחלל שבת שהרי אין לנו עדים על זה, וממילא הוא כסתם ישראל שמותר לקוברו סמוך לסתם אנשים שהם בחזקת שומרי תורה. ואם אדם כשר אחד מקפיד שלא יניחו אותו אצל מי שאומרים עליו שחלל את השבת או שהוא בעל עבירה אחרת מחוייבים בניו כשיודעים זה לקנות עבורו קבר אצל מתים שהיו ידועים לשומרי תורה מצד כבוד אב אבל על הקהל ליכא חיוב זה ואם ציוה יש לקיים מצותו. אבל אם הוא מפורסם למחלל שבת משום שהוא מחלל השבת בפרהסיא אין צורך לקבלת עדות בפניו ובפני ב"ד ואסור לקוברו אצל סתם אנשים שנחשבים לכשרים, וצריך להרחיק מלקבור אדם כשר ממנו שמנה אמות של תורה שהם לענין זה חמשה יארד במדת מדינתנו. ורק כשידוע שאחד רצה שיקברוהו אצל קרוביו אף שהיו מחללי שבת רשאים לקוברו וכ"ש כשציוה שיקברוהו שם. ואם אי אפשר להרחיק האדם כשר מהמחלל שבת בפרהסיא מצד דוחק המקום וכדומה יצטרכו לעשות גדר גבוה עשרה טפחים ביניהם.

והנה נראה לע"ד דאלו מתים שידועין עדים כשרים שהיו מחללי שבת אף שמכיון שלא נתקבל העדות בב"ד ובפניהם מותר לקוברן אצל כשרים כמו סתם אדם, מ"מ אין לאסור מלקוברן אצל מחללי שבת בפרהסיא משום דאף שאין לחדש על המת דין בלא עדות בפניו להחשיבו כרשע שלא יוכלו לקוברו אצל כשר, מ"מ אין לחדש עליו גם דין זה שיהיה אסור לקבור רשעים אצלו. דמסתבר דכיון שנאמרה ההלכה אין קוברין רשע אצל צדיק ולא נאמרה אין קוברין רשע אצל סתם ישראל משמע דצריך לידע שהוא צדיק ומה שאסור גם לקוברו אצל סתם ישראל הוא משום דגם בסתם ישראל ידעינן שהוא צדיק מצד חזקת כשרות וצדקות שיש לכל ישראל בסתמא. ונמצא שעתה כשדנין בדין קבורתו

מחדשין עליו שהוא בדין צדיק מצד חזקתו לאסור לקוברו אצל רשעים, וא"כ כשיש עדים כשרים שחלל שבת בפניהם אף שלא העידו בפניו ובפני ב"ד ואין להם דין עדים מ"מ ריעותא ודאי הוי, וקצת ראייה לזה מהא דמזה שלא בפניהם אף שהזמה לא הוי הכחשה מהא הויא בכתובות דף כ' ואם לא היה אף ריעותא כלל לא היה זה אף הכחשה, וכיון שהוא ריעותא על חזקת כשרותו וצדקתו אין לאסור מלקוברו אצל רשע. ונמצא שמחלל שבת בצנעא שידוע זה בעדים כשרים רשאין לקוברו בין אצל רשעים שחללו שבת בפרהסיא בין אצל סתם בנ"א שהם בדין צדיקים, וא"כ בהפסק של הח' אמות שבין מחללי שבת בפרהסיא לסתם אנשים שהם בחזקת שומרי תורה יכולין לקבור שם מחללי שבת בצנעא שיש ע"ז עדים כשרים. ואף שלכאורה איכא איסור ממ"נ דאם הוא צדיק אין לקוברו שם משום שהוא סמוך להרשעים ואם הוא רשע אין לקוברו שם משום שהוא סמוך לצדיקים, נראה דלא שייך בכאן לדון בממ"נ משום דלא נאסר אלא רשע ידוע אצל צדיק ידוע, והוא כמו בספק ממזר מדאורייתא שמותר בישראלית ומותר בממזרת כדאיתא בקידושין דף ע"ג שמשמע שהיה מותר לקחתם גם ביחד ולא אמרינן שממ"נ הרי אסור באחת מהן, וזה דמי ממש להתם לפ"מ שבארתי. ועדין צ"ע לדינא בדין האחרון שהוא נגד הממ"נ. ידידו, משה פיינשטיין.

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק א סימן קס

בגרות שלא כדין ולענין קבורה בקברות ישראל ו' אייר תש"י. מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מוהר"ר חיים אלעזרי שליט"א הגאב"ד קענטאן, אהיא.

אך אם מחוייב כתר"ה לצאת במחלוקת גדולה ואחרי כל זה אפשר שלא ישמעו לו בדבר בית הקברות שהיה טוב שיחלקו כמו שרוצה כתר"ה, אני אומר שכיון שמה שאין קוברין מתי עכו"ם בקברות של ישראל כדאיתא ברש"י גיטין דף ס"א הוא מטעם דאין קוברין רשע אצל צדיק כמפורש שם בר"ן עיי"ש והובא בב"י סי' שס"ז ביו"ד עיי"ש לכן החיוב על כתר"ה רק להזהיר את שומרי תורה שיצוו שלא יקברו סמוך להגרים כאלו. וטוב להחמיר שיתרחקו מהם שמנה אמות כשעור שאיתא בגליון מהרש"א סי' שס"ב בתלמידי מיסאנערס /מיסיון/ שירחיקו מהם ח' אמות. ועל אלו שאינם שומרי תורה ולא איכפת להם צריך כתר"ה רק למחות משום שאפשר שעכ"פ עדיפי מעכו"ם גם לקבורה ואין לקבור לכתחלה אף ישראל רשע אצל עכו"ם וגם אפשר עשה תשובה רגע לפני מותו וכיפרה מיתתו עליו. אבל לצאת במחלוקת אינו מחוייב בשביל העבריינים. ובשביל שומרי תורה הרי סגי במה שיזהירום שירחיקום מהם ח' אמות. ולהבא ודאי טוב שיפעול כתר"ה שיתגירו אצל רב היודע בדיני גרות ועושה כדין אף שגם הם ספק אם נחשבו גרים כדלעיל וטוב להרחיק מהם את שומרי תורה. ואולי יפעול כתר"ה גם אלו שכבר נתגירו אצל הראב"י שיטבלו פעם שנית כדין.

שו"ת שרידי אש חלק ב סימן צט (בישנה ח"ג סי' ק)

אם מותר לקבור גיורת שנתגיירה על ידי ליברלים בבית קברות ישראל כבוד הרה"ג החזה"ש מהרמ"ש וורשבסקי שליט"א, רב בשטראסבורג ברכת שלום

ועל שאלתו בגיורת שנתגיירה ע"י ליברלים אם מותר לקבורה בבית קברות ישראל - שאלה זו כבר הובאה בספרי האחרונים, הם מדברים על גירות שלא היתה בשלימות, כגון בילד שנימול ולא נטבל או בן ישראלית שנולד מנכרי, שדינו כישאל, אלא שלדעת כמה ראשונים צריך גירות, דמותר לקוברו בבית קברות ישראל, אלא שצריך להרחיק את קברו מקברי ישראל ח' אמות (עי' כלבו להל' אבלות להרב גרינוולד ז"ל פ"ג סי' ב' עמ' 91 ואילך, נחלת צבי עמ' קל"ח).

והנה בגיורת שנתגיירה ע"י ליברלים דעת הגאון רבי משה פיינשטיין שליט"א בספרו אגרות משה יור"ד סי' ק"ס, שאין הגירות כלום, לפי שאינם משגיחים לא על קבלת מצוות ולא על הטבילה שתהי' ביום ובפני ג'. ובסוף תשובתו זו

העלה, שצריך להרחיק ח' אמות, ואם צריכים לצאת במחלוקת גדולה ואפשר שלא ישמעו לו - אפשר שאינו מחוייב לצאת במחלוקת, רק להזהיר את היראים להרחיק מקברי הגרים המדומים ח' אמות.

ואמנם, יודע אני כי בעדה כעדת שטראסבורג הגדולה, שרוב אנשי' הם אנשים חילוניים, יעורר דבר זה מחלוקת גדולה, מ"מ דעתי שעל כת"ר לעמוד בפרץ ולהנהיג שגרים ממין זה (שנתגיירו אצל ליברלים) יקברו אותם בשורה מיוחדת, רחוקה ח' אמות מקברי ישראל כשרים.

והנה בגרמניה ה' קצת רבנים ליברלים שהקפידו לעשות את הגירות כדין וכדת, קבלת מצוות, טבילה בפני ג' ואפשר שגם הליברלים בצרפת נוהגים כן. עכ"פ יש ספק שמא נעשתה הגירות כדין תורה ומחוייבים לקבור אותם בקברי ישראל אפילו הם פושעים, כמש"כ החת"ס ב"ר"ד סי' שמ"א. אבל כבר הכריעו האחרונים שבאם יש ספק בגירות אם נעשתה כדין תורה, מותר אמנם לקבור אותו בבית קברות ישראל, אבל צריך ג"כ הרחקה (עי' בשו"ת הרי בשמים ח"ש סי' רכ"ב).

סוף דבר, זו משימה בלתי נעימה כלל, אבל בדורנו זה אי אפשר לקיים את היהדות אלא במלחמה ובעוז רוח, וישנם גדרים שאין לעבור עליהם בקור רוח. והגירות ע"י ליברלים היא באמת רק משחק חסר טעם, והוא מעורר גיחוך גם אצל טובי הנוצרים, ומי שנשא אשה גיורת ממין זה, יודע בנפשו שבמעשהו הוא זורק אבק בעיני הבריות.

בידידות ובהוקרה רבה ובברכות מאליפות

יחיאל יעקב וויינברג

ב"ח יורה דעה סימן קנא

יא וכן מותר לפרנס ענייהם וכו'. ברייתא סוף פרק הניזקין מפרנסין עניי גוים עם עניי ישראל וכו' ופירש רש"י עם מתי ישראל לא בקברי ישראל אלא מתעסקין בהם אם מצאום הרוגים עם ישראל עכ"ל משמע מפירושו שאין מפרנסין או מבקרין או קוברין לגוים אלא דוקא עם ישראל וכו"כ להדיא בהגהות מרדכי דגיטין (סי' תסד) שכך נראה מפירושו ואם כן יש לתמוה דפסק רבינו בכאן בסתם וכן מותר לפרנס ענייהם וכו' דמשמע אפילו אינן עם ישראל גם בסמ"ג עשין קס"ב (דף ר"ז ע"ד) כתב כדברי רבינו וכן [כתב] הר"ן להדיא סוף פרק הניזקין (כח א דיבור ראשון) וז"ל פירש רש"י אם מצאום הרוגים עם מתי ישראל ולישנא לאו דוקא דהוא הדין כשמצאו מתי גוים לבד שמתעסקים בהם מפני השלום וכן לפרנס ענייהם ולבקר חוליהם ובפירוש אמרו בתוספתא (גיטין פ"ג הי"ח) מספידין מתי גוים ומנחמין אביליהם מפני דרכי שלום ובירושלמי (גיטין פ"ה ה"ט) לא שנו עם בכל אלו כלל עכ"ל ונראה שזהו דעת רבינו שנסמך על התוספתא שהביאה גם הרא"ש סוף פרק הניזקין (סי' כג) דממנה מוכח דעם עם דתנו רבנן בכל הני לאו דוקא אבל מדברי הרמב"ם משמע דמחלק ביניהם דבפרק א' (ה"ט) ופ"ז (ה"ז) דהלכות מתנות עניים ופ"י דמלכים (ה"ב) כתב להדיא דמפרנסים עניי גוים בכלל עניי ישראל מפני דרכי שלום משמע דבפני עצמן אין מפרנסין אותם ובניחום אבלים וביקור חולים וקבורת מתים פ"ד דאבל (ה"ב) [כתב] בסתם ומשמע אפילו בפני עצמן מיהו יש לדייק ממה שכתב פ"י דמלכים דגם לקבור מתיהם עם מתי ישראל דוקא מיהו יש לומר דמה שכתב עם מתי ישראל לאו לדיוקא קאמר דבלא מתי ישראל לא יקבור דודאי אפילו בלא מתי ישראל נמי קוברין וכן מבקרים חוליהם אפילו אין שם חולי ישראל ומשום הכי לא כתב הרב גבי לבקר חוליהם עם חולי ישראל כמו שכתב אצל לקבור מתיהם עם מתי ישראל ודאי בעל כרחך דהיתירא אתי לאשמעינן דאם מצאום הרוגים עם ישראל יכול לקבור מתיהם בקברי ישראל ואע"ג דאין ספק שאין קוברין גוי אצל ישראל דאפילו ישראל רשע אין קוברין אצל צדיק כל שכן גוי אצל ישראל וכדכתב הר"ן סוף פרק הניזקין מכל מקום יכול הוא לקבור מתי גוים עם מתי ישראל בחצר אחד מפני דרכי שלום כיון שמצאום הרוגים יחד. אבל לענין פרנסה משמע להדיא מדעת הרמב"ם דאין מפרנסים אותם אלא עם עניי ישראל וכו"כ בפ"י דהלכות ע"ז (ה"ה) ועיין לקמן בסימן רנ"א (עמ' סז ס"א) ובסימן של"ה (עמ' שנו) וסימן שס"ז (עמ' תו - תז). ובתוספות פרק הדר (עירובין דף ס"ד ב) בד"ה ולמדנו שחמצו משמע דאף בלא עניי ישראל שייך דרך שלום אם הולך עמו בדרך וכן כתוב באגודה שם סימן ס"ג עיי"ש וכבר נהגו לפרנס ענייהם אף בלא עניי ישראל:

שו"ת מלמד להועיל חלק ב (יורה דעה) סימן קכז
ע"ד אשר שאל מ"כ ממני לחוות דעתי אם מחוייבין אנשי קהלתנו להפרד בענין קברות מחברה שמקברין בני נכריות
בבית הקברות של ישראל אשיבנו מה שנלע"ד בזה.
א. דבר ידוע שבנך הנולד מן הנכרית אינו קרוי בנך כמבואר בש"ס קידושין ס"ח ע"ב יבמות כ"ג ע"א ובשאר מקומות
ובש"ע אה"ע ססי' ח' ואין קידושין תופסין בנכרית כמ"ש שם סי' מ"ד ס"ח, וכיון שכן בן נכרית מישראל כל שלא נימול
ונטבל לשם גירות הרי הוא כאינו ישראל גמור לכל דבריו בלי שום ספק.
ב. זה ג"כ דבר ידוע שאין קוברין נכרי אצל ישראל, דהא בכל תפוצות ישראל מעולם היה להם לבני ישראל בית
הקברות מיוחד. ואף דדבר זה פשוט וא"צ ראייה מ"מ כיון דהמחדשים והמהרסים מתעקשים לומר דאין בזה עון אשר
חסא לקבור נכרי בבית הקברות ישראל אברר דין זה קצת בראיות. הנה כבר אמרה הגיורת הצדקת רות אל נעמי (רות
א' י"ז) באשר תמותי אמות ושם אקבר, ואיתא שם בתרגום אמרה נעמי אית לנא בית קבורתא אמרת רות ותמן אהא
קבירא, וע' מדרש רבה שם וביבמות מ"ז ע"ב דאמרה נעמי ב' קברים נמסרו לב"ד וכו' דהיינו לא מבעי' דאית לנא בית
קבורתא שאין קוברים שם נכרים אלא אפילו בישראל עצמן ב' קברות נמסרו לב"ד משום דאין קוברין רשע אצל צדיק
כדאיתא בסנהדרין דף מ"ז ובש"ע י"ד סי' שס"ב. והא דאין קוברין נכרי בבית הקברות ישראל מוכח בהד"ל מדברי
הראשונים במס' גיטין דף ס"א ע"א דעל הא דקוברין מתי נכרים עם מתי ישראל מפני דרכי שלום פירש"י ז"ל לא
בקבר ישראל אלא מתעסקין בהם אם מצאום הרוגים עם ישראל (וע' מש"כ הר"ן) וכ"כ הריטב"א ז"ל ולא בקבורת
ישראל חס ושלום וכו' ולדין זה מסכים הטור בסי' שס"ז וגם שאר ראשונים אף דפירשו האי עם ישראל באופן אחר
דהיינו או שקוברין הנכרים כשם שקוברין מתי ישראל או שקוברין הנכרים באותו הזמן שקוברין מתי ישראל ולא עלה
על דעת שום מפורש לפרש דעם ישראל היינו שקוברין אותן ביחד. וז"ל הב"ח בסי' קנ"א אם מצאם הרוגים עם ישראל
יכול לקבור מתייהם בקברי ישראל ואע"ג דאין ספק שאין קוברין נכרי אצל ישראל דאפילו ישראל רשע אין קוברין
אצל צדיק כ"ש נכרי אצל ישראל וכדכתב הר"ן ס"פ הניזקין מ"מ יכול הוא לקבור מתי נכרים עם מתי ישראל בחצר
אחד מפני דרכי שלום כיון שמצאם הרוגים יחד עכ"ל. **הרי דאף הב"ח שמקיל לא התיר אלא במצאן הרוגים ביחד,**
ואף בזה לא התיר אלא בחצר אחד ולא זה אצל זה. הרי דהוא דבר פשוט שאין בו שום ספק לכל הפוסקים שאין
קוברין נכרים בבית הקברות של ישראל. והחברה שעושים זה עושים עון פלילי, וגוזלין מהחיים והמתים.
ג. ועוד יותר חמור עון זה, אם קוברין בן נכרית שנשאה ישראל שלא כדת משה וישראל, דכיון דנכרי אחר אין קוברין
שם, ואותו נכרי קוברין, הרי מפרסמין בזה שהם מחזיקין אותו נכרי לישראל נגד כל הפוסקים ונגד דין תורה, והרי
אותו מעשה היא כפירה מפורסמת בדת משה וישראל.
ואחר כל אלה הדברים גם אני מסכים עם כבוד מעלתו שמצוה על קהלתו להבדל ולהפרש מחברת המדיחים האלה
ולהשתדל לקנות בית הקברות מיוחד בעד היראים שיחיו לארך ימים טובים אמן.

צור הכסף (רב חיים גאטינאז - סאלאניקא 1756) הובא בעיקרי הד"ט סי' לה אות מ

סיפן חי מעשה הים נשפחה גויה של הגניר יעקב
פיאזהם נלו שהיתה חולה יחילה פני א-וניה
יניר אותם וכלכו שם צ"ד מהר"ד פ"ו וב' תלמידיו חכ'
פ"י עמו וקבלה דת יהודית ותחה גלא עכילה ועם כל זה
עשו לה תפריכין וארון וחזן הכנסת וקברוה חוך קברי
ישראל וכן אדם הדג בגל פ"י סיעשו לשפחת הגנז הר
יעקב עמל נלו

צורר הכסף / גאטיניו, חיים אברהם בן חיים בנבנישתי / עמוד 72
הודפס מאתר אוצר החכמה

עיקרי הד"ט יורה דעה סימן לה

מ מעשה בשפחה שחלתה ובקשה מאדוניה לגיירה, והלכו מהרי"ד וב' תלמידיו וקבלה דת יהודית ולא הספיקה לטבול עצמה עד שמתה, ועם כל זה עשו לה תכריכין וארון, וחזן הכנסת הספידה וקברוה בקברי ישראל. וכן הורה מהרי"ד לשפחה אחרת: (צורר הכסף סימן ח"י)

זקן אהרן סי' יט (קושטא 1734)

יט וששאלתם על אשה אחת שפחת יהודי שנחיהדה
והיתה שומרת שבתות השם ומכוח
ודברי הכומות וזעקתם חלא שלא נתגיירה בפני צ"ד וגם לא
טבלה בפני שלשה כדין מתיהד חלא שהבעל שהוה ארונה חמ"ל
קצת מכוח ועונשין וגם המר שלמו הטבילה חותה לשם בירוח
ומכני שהששה הכו' מתה בי"ט וקברה חותה בי"ט סני ושאלתם
חס ראוי לקברה בי"ט שני ולחלל י"ט עליה כיון שלא נתגיירה
בפני צ"ד וגם אחר שנקברה בקברי ישראל חס לינה גרת צדק
חס צריך להוציאה מקברה שלא תהיה עם מחי ישראל כיון שאינה
נחשבת בכללם :

זקן אהרן / הלוי, אליהו בן בנימין / עמוד 62
הודפס מאתר אוצר החכמה

הכלל העולה משפחה זו דוגמא השקוה כום תנחומין לשומה כישראלית שמגעה אסור גשחיה ואינה בישראל לחלל עליה י"ט שני שלח התירו חלח לישראל כשר ונדוחק שהרי ר"ת אכר • ולקוברה בנתיקברות ישראל ללא יפה עשו שהרי אמרו פרק נגמר הדין איך קוברין רשע קל בפני רשע חמור כ"ש אלל צדיק ואמר שם שתיקברות היו לב"ד ח' לנסקלין ולגשרפין וזההד לנהרגין ונחנקין ופריך ולהיו ד' הלכה למשה מסיני • משמע שאפי' ברשעים חיישי' לשתוף ושכונה רעה כ"ש רשע אלל צדיקים ססתם גוי רשע הוא • מיהו זאת השפחה אחרי שהית' כונחה למצות גרות ולכה לשמי' כבר דנתה מקומה ואין להוציאה מקברה שלח יאמרו גויים ג"כ כך עושים ישראל לגרים וקומה זו איך רחוי להתחבר עמה והתורה כותה בכמה מקומות על אהבת הגר • מ"מ לענין חלול יום טוב הוא היותר קשה מכל מה שנעשה וחלה שעשו בשוגג רחוי להס לבקש סניח' וכפרה ונסלח לכל עדת בני ישראל על הגר הגר בתוכס כי לכל העם בשגנה י זהו הנראה לע"ד נחם הלוי :

זקו אחרן / הלוי אליהו בן בנימין / עמוד 63
הודים ונאמר אחר התרחות

שו"ת מנחת אלעזר חלק ג סימן ח

שאלה. ביהודי פושע שבא לתוך עירנו עובר אורה עם אשתו שלקה נכרית בת אל נכר כפי חוקי הציפי"ל עה"ע בעוה"ר בנם הילד זכר בן שנה ומת הילד ובא לפני הח"ק לקבור את בנו בקבר ישראל לאשר פשוט בעיניו הי' בהיות חוקי האזרחים בנשואי התערובות כאלו ומבניהם הנולדים מהם שהזכרים הולכים אחר האב באמונתו והנקבות אחר האם (וכן נכתב בהפ"ע רטרא"ג שעשו ביניהם בעת נשואם בתערובות) ועל כן נתן בנו (המת) הלז למולו לח' במקום מגורו מחוז אייזענבורג לפני הראבינער (הפרעדיגער) מהנעלאגען דשם ועל כן בא לקברו בקברי בני' ונשאלנו על ככה עפדתוה"ק:
תשובה

...

ברם צריכין למודעי ונחזי אנן אם אירע בגר שמל וטרם שטבל נפטר ל"ע (שנמשך זמן באיזה אופן שיהי' עד הטבילה ובתוך כך מת ח"ו) אז לא יסבול הדעת שיקברוהו בקברי נכרים שכיון שקיבל עליו במס"נ ליכנס תחת כנפי השכינה בדת ישראל ויסורי המילה וכיוצא ע"כ חלילה להתאכזר להרחיקו ולשמו בין קברי עכו"ם ובודאי צריכין לקברו בבית החיים של ישראל (אך אם צריכין להרחיק בכה"ג מקברו שם ח' אמות כיון שעפ"י דין אינו גר עד שיטבול ודינו כנכרי כנ"ל צ"ע למעשה. שלא יארע כזאת) וכן בקטן שמלוהו ע"ד ב"ד וקודם שטבלוהו י"ל ג"כ דינו כזה. אבל

בנידון השאלה שהתחלנו להעמיד הדת על תלה מפני זרם התערובות נשואי הנכרים ר"ל כנ"ל אוקמוה אדינא לקוברו בקברי נכרים וכן ראוי להורות. כי גם המילה לא היתה לשם גרות כי הפרעדיגערס אינם בקיאים ולא מאמינים ונזהרים בחוקי דתינו רק כפי חוקי העמים אשר הזכרים (בנשואי התערובות) הם אחרי האב ועל דעת זה מלוהו כמוכן וכמו שביארנו לעיל בעה"י. ועיי' בשו"ת אבני צדק להגה"צ מסיגוט ז"ל (חאהע"ז סי' ז) בא' שבא ואמר שנתגייר והביא כתב מפרעדיגערס כזה והורה שצריך להטפת דם ברית בפני ב"ד של ג' עיי"ש ועיי' בדברי קדוש זקיני בס' דרך פקודיך (במ"ע דמילה) לענין המתחדשים בכפירה בעוה"ר בזמנינו שצריך הטפת דם ברית (וכתבנו מכעין זה בחיבורנו אות שלום על ה' מילה ואכמ"ל) וממילא ל"ש זה בעובדא שהי' בכאן בהילד בן הנכרית שכבר מת תהי כפרת ישראל. וחיים ושוכט"ס עלינו ועכ"י:

שוב ראיתי בשו"ת בנין ציון (קמא סי' צ"א) שנשאל ג"כ מירושלים עיה"ק בעובדא הנ"ל שהורה אז בדברי יוסף בגר שנתגייר שנימול ולא טבל עדיין לענין שמירת שבת בנתיים שלא יהי' בכלל נכרי ששבת ודעתו שא"צ לעשות מלאכה בשבת כיון שמילת הגר נקרא ברית כדאמרי' בשבת (דף קל"ב) איך נאמר אחר שנכנס בברית האחת יהי' מוכרח להפר ברית אחרת שכרת הקב"ה עם ישראל אך סיים שם לחומרא כפי מה שביירר שם שמה שנצטוה ב"נ יומם ולילה לא ישבותו הוא ענין אחר מל"ט מלאכות שנצטוו ישראל וב"נ רק על מלאכת יגיעה ומשא וטורח נצטוה ע"כ דעתו שיעשה מלאכת יגיעה שאינה מל"ט מלאכות כגון שישא משא ברשות היחיד עיי"ש ודבריו עדיין צ"ע וגם כ"ז כשנתגייר בפני ב"ד כדינא. וגם י"ל לענין שבת יש סמך דהוי גר ע"י מילה דהוא אות ברית כנ"ל בדברינו אמנם לענין שארי דברים לכ"ע דינו כנכרי כשמל ולא טבל עדיין. וגם כ' שם בבנין ציון שחקר בכל המקומות שמקבלים גרים ולא הקפידו על זה שיעשה הגר מלאכה אחר המילה קודם הטבילה בשבת שבנתיים ע"כ אולי מסתבר טעמי' דכיון שנכנס לברית הגרים וכיון שלא הי' אז נתרפאה מילתו ואנוס הוא עפ"י תקנת חכז"ל שלא יטבול עד שיתרפא רפואה שלימה כדפסקי' בש"ע עכ"פ המניעה לא מדידי' הוא ע"כ קשה לומר שמוכרח לעשות מלאכה בשבת שבנתיים משא"כ בנידון דהכא שלא נימול לשם גרות כלל ובפני הפרעדיגערס לפי חוקיהם בחוקי תערובותיהם (האזרחים) כנ"ל ע"כ בודאי גם הוא יודה דדינו כנכרי ומשנה שכתבנו לא זזה ממקומה בעה"י כנ"ל:

שו"ת אגרות משה יורה דעה חלק ב סימן קמט

בנכרי שמל לגרות ולא טבל ומת רוצים אחדים שיקברוהו כ"א מרחשון תשכ"ה. מע"כ ידידי הרב הגאון מהר"ר מאיר שווארצמאן שליט"א הרב בוויניפעג.

הנה הא פשוט שבלא טבילה אף שכבר מל אינו גר וממילא אין לקברו בקבורת ישראל. אבל איני רואה חיוב על הרבנים להלחם בזה באם אינם רוצים לשמוע להוראת הרבנים ומזלזלין בעצמם ורוצים לקברו בקבורת משפחה שלהם בידעם שמדינא הוא עדיין נכרי מצד קלותם ורשעתם, רק שיש למחות שלא יקברוהו סמוך להמתים שכבר נקברו שם אלא בהרחקה של ד' אמות, או לעשות גדר סביב להמתים שכבר נקברו, אבל בשביל אלו החיים עדיין שרוצים להקבר אצלו אחר מיתתם מה לנו לדאוג עבורם בעל כרחם, וסגי במה שיאמרו להם שהדין הוא שאין לקוברו אצל ישראל.

ואף שבגליון מהרש"א יו"ד/ סימן שס"ב איתא שאלו הלומדים אצל מיסיאנערס ירחיקו לקברו יותר מח' אמות מקבר ישראל שלא יגעו התפוסות זה בזה עיי"ש, מ"מ לכתחלה צריך לומר להם שירחיקו ח' אמות אבל לענין להלחם ביד חזקה נראה דאין מחוייבים אם ישמעו להרחיק ד' אמות כיון שמעיקר הקבר הוא מרוחק ד' אמות, וגם אפשר שנכרי שאינו עובד ע"ז כזה שכבר מל לגרות עדיף מהמומרים שלכן אפשר סגי בזה גם לגליון מהרש"א. ולכן על כתר"ה החיוב רק לומר להם שמדינא אל יקברוהו אצלם ואם לא ישמעו אינו מחוייב כתר"ה יותר לעשות, רק לראות שירחיקו ד' אמות מהמתים הקבורים כבר.

ואיסור פינוי ליכא על נכרים, דרך לפנות מת ישראל יש איסור מצד חרדת הדין ומצד בלבול, וגם למה שבארתי במקום אחר איכא איסור מחיוב קבורה דהרי לא יהיה קבור באותה שעה. ידידו מברכו, משה פיינשטיין.